

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 38109-01-10 פלד ואח' נ' עיריית הוד השרון

בפני כב' השופטת מרים סוקולוב

התובעים הייצוגיים:

1. יעקב פלד

2. איתן בוסתנאי

3. יוסף גרוברגר

ע"י ב"כ עוה"ד אידלמן אלון וסלע שלומית

- נ ג ד -

נתבעת:

עיריית הוד השרון

ע"י ב"כ עוה"ד ירון סולברג ושדה אביעד

כתבי עת:

[ישי לויט, "תביעה ייצוגית לפי חוק", הפרקליט, כרך מב \(תשנ"ה-תשנ"ו\) 465](#)[סטיבן גולדשטיין, "תביעת - ייצוג -", משפטים, כרך ט \(תשל"ט\) 416](#)[סיני דויטש, "עשור לתובענה הייצוגית הצרכנית", שערי משפט, כרך ד \(תשס"ה-תשס"ו\) 9](#)[משה טלגם, "התובענה הייצוגית - שיקולים", שערי משפט, כרך ד \(תשס"ה-תשס"ו\) 227](#)**פסק דין****פתח דבר**

1. לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית.

התובעים הינם תושבי הוד השרון המתגוררים בשכונות הוותיקות ברחבי העיר, ואשר קיבלו במהלך חודש אוגוסט 2009 חשבונות משלמים בגין היטל תיעול בשיעור של 80% מסכום היטלי התיעול, ודרישות תשלום, כאשר בהתאם להחלטת הנתבעת נדרשו כל חברי הקבוצה לשלם בחודש אוגוסט 2009, 40% (מחצית מסכום החוב הכולל), לגבי יתרת החוב בשיעור 40% טרם נקבע מועד לתשלום. (במהלך שנות השמונים הוטלו על התושבים הללו תשלומים בשיעור של 20% מסכום ההיטל דנן).

התובעים טענו כי החיוב הנ"ל התיישן וכי הזמן הרב שחלף ממועד הטלת ההיטל החיוב המקורי ב-1989 ותחילת ביצוע העבודות לבין דרישות התשלום מחודש אוגוסט 2009, ניתק את הזיקה בין החיוב דגן לעבודות התייעול ולכן הנתבעת איננה רשאית לגבות את התשלום. לטענת התובעים, עילת התביעה נוצרה בשנים 1991-1995, כאשר בוצעו העבודות בגינן שילמו התובעים היטל תיעול עוד בשנת 1989. במועד זה התגבשה החובה לשלם את מלוא היטל התייעול, ולא רק את אותם 20% שנגבו באותה עת.

2. בד בבד עם הגשת התובענה, עתרו התובעים לאישורה כתובענה ייצוגית.

בקשת אישור התובענה כייצוגית

3. ביום 31.01.10 הגישו המבקשים בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הנתבעת (להלן: **"הבקשה"**). הקבוצה שבשמה הוגשה בקשת אישור התובענה כייצוגית מורכבת מתושבי הוד השרון אשר בשנתיים שקדמו להגשת התביעה היו בעלי נכסי מקרקעין וחויבו בתשלום היטל תיעול בשיעור של 80%, מסך מלוא החיוב. עוד צוין כי תביעה זו מתייחסת לקבוצה גדולה של בתי אב אשר מוערכת על ידי התובעים בכ- 10,000 בתי אב. הסעד המבוקש לכלל חברי הקבוצה: השבה בסך 10,000,000 ₪ או כל סכום אחר אשר ייקבע על ידי ביהמ"ש בהתאם למגבלה של שנתיים הקבועה בסעיף 9 לחוק התובענות הייצוגיות, תשס"ו 2006 (להלן: **"החוק"**).

עילת התביעה היא עשיית עושר ולא במשפט. והשאלה העובדתית המשותפת לחברי הקבוצה הייתה דרישות התשלום של היטל התייעול שנשלחו בחודש אוגוסט 2009, לתובעים. השאלה המשפטית היא האם חלה התיישנות על גביית ההיטל או שניתן להטילו בשיעורים מזמן לזמן.

4. ביום 09.02.11 אושרה התובענה כתובענה ייצוגית.

בהחלטת מיום 09.02.11 קבעתי כי מדובר בהיטל שהינו השלמה לשיעור ההיטל של 20% שהוטל על התובעים בשנת 1989, ולא בחיוב חדש ועצמאי, כפי שטענה תחילה הנתבעת: **"מדובר בחוב מס ישן, שהנתבעת כאמור החליטה במשך למעלה מעשור שלא לגבותו, ובכך יצרה אצל התושבים הסתמכות לפיה הנתבעת ויתרה על החוב"**.

"גם טענת המשיבה (הנתבעת בהליך זה – מ.ס.) לפיה היא רשאית לגבות את ההיטל מזמן לזמן צריכה לעמוד במסגרת פרק הזמן שבו החוב טרם התיישן, דהיינו – בתקופה של 7 שנים ממועד היווצרות החיוב" (ראה עמ' 10 להחלטה הנ"ל).

לאור האמור נקבע כי הליכי הגבייה התיישנו לכאורה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית אושרה.
בהמשך, בהמלצת בית המשפט, פנו הצדדים להליך גישור בפני המגשר פרופ' אלון קלמנט.

התנגדויות להסדר הפשרה וההכרעה בהן

5. ביום 14.05.12 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה הייצוגית דנן. ביום 20.05.12, בהתאם להוראות החוק והסדר הפשרה, הורתי לפרסם את עיקרי הסדר הפשרה בעיתונים ולשלוח העתק מהבקשה לאישור ההסדר ליועץ המשפטי לממשלה. כן התייחסתי לשאלת מינוי בודק, לפי סעיף 19(ב) לחוק וקבעתי כי אין צורך מהטעמים שפורטו בהסדר הפשרה למנות בודק. בנוסף הוזמן כל מי שנכלל בקבוצת התובעים להגיש התנגדות בתוך 45 יום, או להודיע כי אין ברצונו להימנות עם חברי הקבוצה לעניין הסדר הפשרה. הליכים אלה ננקטו בהתאם לסעיפים 18 ו-19 לחוק.

6. ביום 01.07.12 הוגשה על ידי ד"ר יואב רוזן התנגדות להסדר הפשרה. לטענת המתנגד יש לפטור מתשלום את כל בעלי הנכסים שנבנו בהוד השרון לפני שנת 1989 מאחר וכל חיוב שנוגע לבתים הללו הוא חיוב בלתי חוקי. בתאריך 04.09.12 נדחתה ההתנגדות בין היתר, כפי שנאמר בהחלטה, מהטעם שהמתנגד העיד על עצמו שהוא תושב הוד השרון החל משנות ה-90' (סעיף 1 להתנגדות) כך שהוא איננו חבר באחת מתתי הקבוצות שהגדיר - בעלי הבתים שנבנו בעיר לפני שנת 1989, ואשר בשמן לכאורה התנגד להסכם הפשרה. זאת ועוד, טענתו לפיה יש לפטור את כל בעלי הבתים שנבנו בעיר הוד השרון לפני שנת 1989 לא הייתה מבוססת מאחר ולא הוגשה כל אסמכתא לכך שבעלי הנכסים הללו אכן שילמו היטל תיעול ואם כן מה היה גובה הסכומים ששילמו.

טענתו השנייה של המתנגד התייחסה לעניין הסדרי התשלומים שנקבעו בהסדר הפשרה, שבמסגרתו ניתנה לחברי הקבוצה אפשרות לפצל את תשלום היטל התיעול לשני תשלומים. תשלום אחד לאלתר ותשלום שני במועד מימוש הנכס. לטענתו, הסדר תשלומים זה הינו למעשה קנס המוטל על מי שבחר בו. בענין זה קבעתי בהחלטתי כי אין ממש בדברי המתנגד שכן המסלול האלטרנטיבי (מסלול אופציונאלי בלבד) מאפשר לדחות מחצית מתשלום סכום הפשרה למועד מימוש הנכס כשסכום זה נושא הפרשי הצמדה. כך שאין מדובר בקנס שכן הגם שהחיוב גבוה יותר, סביר להניח כי חבר קבוצה שבחר בדרך זו ישלם מחצית התשלום במועד רחוק ובלתי ידוע מראש, בעת מימוש הנכס. ובמועד זה יהיה לאותו חבר קבוצה אמצעי תשלום שאין בידי היום.

7. בתאריך 30.12.12 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה לעניין הסדר הפשרה. היועץ המשפטי לממשלה הביע את התנגדותו להסדר הפשרה: **"בהסתמך על קביעות בית המשפט הנכבד בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, לפיהן גביית היטל התיעול נשוא תובענה זו, נעשתה ללא בסיס חוקי"**. לדברי היועץ המשפטי לממשלה מן הראוי הוא לדון בשאלת

חוקיות הגבייה ולא לאשר את הסדר הפשרה. ביום 2.1.13 הוגשה תשובת הנתבעת לעמדת היועץ המשפטי לממשלה ולפיה יש לדחות את ההתנגדות ולאשר את הסכם הפשרה. לדברי הנתבעת:

"אין בסיס להתנגדותו של היועץ המשפטי לממשלה. המלצתו שלא להגיע לשום הסדר פשרה לאחר שבית המשפט אישר את התובענה כייצוגית הינה המלצה גורפת, בלתי ריאלית ומרוקנת מתוכן את המנגנון של הסדר פשרה בתובענות ייצוגיות".

ביום 14.01.13 הוגשה תשובת הנתבעת לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, ולפיה יש לדחות את התנגדותו של היועץ המשפטי לממשלה מהטעם שהיא מבוססת על קביעות בית המשפט ומסקנותיו בהחלטתו מיום 09.02.11 - לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, אולם קביעות אלה אשר ניתנו במסגרת ההליך המקדמי אינן בבחינת "סוף פסוק" ואינן מלמדות על כך כי אין כל סיכון בניהול התובענה הייצוגית. יתרה מכך, בדיון שנערך לאחר מתן ההחלטה לאשר התביעה כתובענה ייצוגית הבהיר בית המשפט לצדדים, שהוא עדיין לא נתן הכרעה סופית גם בשאלות המשפטיות וכי עבור שני הצדדים קיימים סיכונים בניהול ההליך המשפטי. הסדר הפשרה שגובש על ידי הצדדים בסיועו של המגשר, פרופ' אלון קלמנט, שהינו מומחה בתחום התובענות הייצוגיות, הינו הסדר ראוי הוגן וסביר אשר מאזן נכונה את הסיכונים והסיכויים של שני הצדדים. לאור האמור לעיל, הורתי על קיום דיון במעמד הצדדים, לרבות ב"כ היועץ המשפטי לממשלה.

8. בדיון שנערך ביום 05.03.13 טענה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד פליגלר, כי בטרם התגבש מסמך ההתנגדות התקיימה במשרדי היועץ המשפטי לממשלה ישיבה רבת משתתפים בהשתתפות נציגי הנתבעת, נציגי משרד הפנים והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה ולאחר שבחנו המשתתפים את החלטת בית המשפט לפיה אושרה התובענה כייצוגית, הם הגיעו למסקנה כדלקמן:

"שהגביה הזאת היא בלתי חוקית. מדובר בהחלטה משפטית טהורה...כאשר מגישים תובענה ייצוגית צריך לקחת בחשבון שבסופו של דבר גם מנהלים אותה".

9. מנגד, ב"כ התובעים וב"כ הנתבעת טענו כי היועץ המשפטי לממשלה פועל בשני מישורים שונים. מחד גיסא הוא פועל בכובעו של משרד הפנים ומורה לנתבעת לגבות מהתושבים את ההיטל נשוא הדיון. ומאידך גיסא, הוא מתנגד לאישור הסכם הפשרה בענין, מהטעם שהחיובים הללו התיישנו והם בלתי חוקיים.

10. לאור האמור, נתתי לב"כ הצדדים לבקשתם שהות של 60 ימים במסגרתה יבואו בדברים זה עם זה ועם נציג היועץ המשפטי לממשלה ויודיעו בכתב לבית המשפט האם הם עומדים על כך שהסדר הפשרה יאושר ככתבו וכלשונו או שיתוקן בהסתמך על דבריה של נציגת היועץ

המשפטי לממשלה. גם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה התחייבה להודיע לביהמ"ש אם היא עומדת על התנגדותה לאשור ההסכם.

11. בתאריך 14.04.13 התקבלה הודעת הבהרה מטעם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה. בהבהרה נאמר כי היועץ המשפטי לממשלה מתנגד לאישור הסדר הפשרה. עם זאת ב"כ היועץ המשפטי לממשלה הבהירה כי עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה "נסמכת ומתבססת על החלטת בית המשפט הנכבד מיום 9.2.11. אשר אישרה את התביעה כתובענה ייצוגית... העובדות בבסיס החלטה לא נבדקו באופן עצמאי על ידי ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, ועמדתו, כאמור, נסמכת על קביעות בית המשפט הנכבד".

12. ב-12.05.13 הגישו ב"כ הצדדים בקשה משותפת לאישור הסדר הפשרה. לטענתם, לאור הודעת היועץ המשפטי לממשלה לפיה עמדתו מבוססת רק על החלטת ביניים של בית המשפט ולא על בדיקה עצמאית של הדברים שערך, סבורים הצדדים כי "נסללה הדרך לאישורו של הסדר הפשרה...", וזאת מהטעמים שפורטו על ידם בתגובותיהם בעל פה ובכתב.

13. סבורני כי יש ממש בדברי ב"כ הצדדים. כמפורט לעיל, בדיון מיום 05.03.13 הצהירה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה כי בטרם התגבשה ההתנגדות במשרדי היועץ המשפטי לממשלה התקיימה ישיבה רבת משתתפים בהשתתפות נציגי התביעה, נציגי משרד הפנים והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה ולאחר שבחנו את החלטת בית המשפט לאשר התובענה כייצוגית, ודנו בנושא הגיעו למסקנה שהגביה נשוא התובענה הינה בלתי חוקית. ב"כ היועץ המשפטי לממשלה ציינה כי ההחלטה לפיה הגביה דן הינה בלתי חוקית התקבלה, לאחר היוועצות ובדיקה ולא רק בהסתמך על החלטת בית המשפט לאשר את התובענה כייצוגית. חרף הצהרתה בדיון כמפורט לעיל, בהודעת הבהרה מיום 14.04.13 חזרה בה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה מטענתה לפיה נערכו על ידם היוועצות ובדיקה בנושא השנוי במחלוקת והודתה באופן חד משמעי כי ההתנגדות נסמכת ומתבססת רק על החלטת בית המשפט לאשר את התובענה כייצוגית.

14. כידוע החלטה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית הינה החלטה בהליך מקדמי, בטרם נשמעו ראיות ולובנו כל הסוגיות הן העובדתיות והן המשפטיות, ועל כן איננה מכריעה באופן סופי, בשאלות השנויות במחלוקת בין הצדדים. לאחר מתן החלטה בנוגע לאישור תובענה כתובענה ייצוגית יש צורך להביא ראיות ולנהל דיון בתובענה דן. כך שלא ניתן לקבוע באופן חד משמעי כי לנתבעים לא נשקף סיכון בניהול ההליכים הללו.

אכן בהתאם להוראות סעיף 18 (ד) לחוק הדן בבקשה לאישור הסדר פשרה היועץ המשפטי לממשלה רשאי להגיש התנגדות מנומקת בכתב לאישור הסדר הפשרה.

"בקשה לאישור הסדר פשרה"

18.

...

(ד) אדם הנמנה עם הקבוצה שבשמה הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה, רשות ציבורית הפועלת לקידום מטרה ציבורית בקשר לענין שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית ... וכן היועץ המשפטי לממשלה, רשאים להגיש לבית המשפט, בכתב, בתוך 45 ימים מיום פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (ג) או בתוך מועד מאוחר יותר שיקבע בית המשפט, התנגדות מנומקת להסדר הפשרה...".

אולם מהוראות סעיף 19 לחוק אנו למדים כי ההתנגדות של היועץ המשפטי לממשלה הינה רק אחד השיקולים אותם צריך לשקול בית המשפט בבואו לאשר הסדר פשרה, אולם שיקול זה איננו השיקול היחיד, ואף לא המכריע שביניהם. באיזון הכללי שבין כל השיקולים הללו, לא מצאתי לנכון בנסיבות של התיק דנן לאמץ את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה.

"אישור הסדר פשרה בידי בית המשפט

19. (א) בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא אם כן מצא, כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בענינם של חברי הקבוצה, ואם הבקשה לאישור הסדר הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – גם כי קיימות, לכאורה, שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין.

...

(ג) (1) החלטת בית המשפט אם לאשר הסדר פשרה או לדחותו תהיה מנומקת ותכלול, בין השאר, את כל אלה:

...

(2) בהחלטתו לפי פסקה (1) יתייחס בית המשפט, בין השאר, לשיקולים אלה:

(א) הפער בין הסעד המוצע בהסדר הפשרה לבין הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לקבלו אילו היה בית המשפט מכריע בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה;

(ב) התנגדויות שהוגשו לפי סעיף 18(ד), וההכרעה בהן; ...".

15. בבקשה לאישור הסדר פשרה, על בית המשפט לפעול בהתאם למתווה הקבוע [בחוק תובענות ייצוגיות](#). להלן פירוט עיקרי הסדר הפשרה, תוך התייחסות להגדרת הקבוצה התובעת ותתי-הקבוצות, עליות התובענה, השאלות המהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, הסעדים הנתבעים והאופן בו יבוצע החוזר. הכל בהתאם להוראות סעיף 14(א) ו-19(ג) לחוק:

א. הסדר הפשרה מבוסס על העובדות המוסכמות שהציגו הצדדים בבקשה לאישור הסדר הפשרה. להלן תמצית העובדות: בשנת 1980 נחקק בעיר הוד השרון חוק העזר תיעול אשר הסדיר לראשונה את מימון הקמת תשתית התיעול בהוד השרון באמצעות השיטה "ההיטלית". בישיבת מועצת הנתבעת שנערכה ביום 07.08.89 החליטה מועצת הנתבעת לחייב את בעלי הנכסים שבתחומה בתשלום היטל תיעול בשיעור של 20% בלבד. בישיבת מועצת הנתבעת(מס' 7/97) מיום 07.04.97, החליטה המועצה לחייב את בעלי נכסי המקרקעין במתחמים החדשים בלבד ב-100% מהיטל התיעול. ביום 19.09.04 התקבלה החלטת מועצת הנתבעת (מס' 14/04) לפיה "מחליטה המועצה להיטל שלב נוסף בהיטל התיעול כתוספת ל- 20% ועד 100% לשיעור האגרה, דהיינו 80% נוספים מן ההיטל". ההחלטה אינה חלה על המתחמים החדשים לגביהם כבר הוחלט בעבר (בהחלטה מיום 07.04.97) על גביית מלוא ההיטל (להלן: "התשלומים המשלימים"). בשנת 2005 תוקן חוק העזר ונקבעו בו תעריפים חדשים וגבוהים יותר להיטל תיעול (תעריפי מ"ר קרקע הועלו ב- 25.4% ותעריפי מ"ר מבנה הועלו ב- 40.5%) (להלן: "התעריפים החדשים"). בהתאם להחלטת מועצת הנתבעת מיום 19.09.04 נשלחו על ידי הנתבעת בחודש אוגוסט 2009 הודעות חיוב לבעלי נכסים בעיר אשר שילמו בעבר רק 20% מהיטל התיעול. הודעות החיוב התייחסו למלוא התשלומים המשלימים, כאשר הדרישות לתשלום התייחסו ל- 40% מתוך 80% שלא שולמו. יצוין, כי הנתבעת גבתה תשלום מידי מבעלי נכסים בעיר בשיעור של 80% מהיטל התיעול במקרים הבאים; מימוש הנכס (מכירה) ו/או בעת מתן אישור לרשם המקרקעין המוצא מכוח סעיף 324 [לפקודת העיריות](#) [נוסח חדש] בדבר העדר חובות המגיעים לנתבעת (להלן: "אישור לטאבו"). תשלומים משלימים אלו חושבו לפי התעריפים החדשים (להלן: "דרישת התשלום"). לאחר משלוח דרישות התשלום הגישו המבקשים, ביום 31.01.10 נגד הנתבעת תביעה בגין דרישות התשלום הללו, וביקשו לאשרה כתובענה כייצוגית. ביום 09.02.11 החליט בית המשפט לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית מהטעמים שפורטו בהחלטה.

ב. מהעובדות המוסכמות הללו נגזרים עקרונות הפשרה והגדרת הקבוצה התובעת. הקבוצה היא "תושבי המשיבה אשר בשנתיים שקדמו להגשת התביעה היו בעלי נכסים וחויבו בתשלום היטל התיעול בשיעור של 80%, מסך מלוא ההיטל". ואולם קיימות שתי קבוצות משנה:

- (1) **תת-קבוצה א' – בעלי נכסים המחזיקים "אישור העדר חובות"**: קבוצה זו מתייחסת לתושבים אשר המשיבה נתנה להם **"אישור העדר חובות"** מתאריכים 01.01.05 ועד 01.09.09. חברים בקבוצה זו, שאוחזים כאמור ב**"אישור העדר חובות"** אינם חבים בתשלום היטל התיעול.
- (2) **תת-קבוצה ב' – בעלי נכסים שרכשו נכסים מקבלן בשכונות "רמות מנחם" ו"גרין פארק"**: קבוצת משנה זו מתייחסת לתושבים במתחמים עליהם חלה החלטת הנתבעת מיום 04.09.97 לגבי "המתחמים החדשים" לרבות אלו הידועים כ**"רמות מנחם"** ו**"גרין פארק"**. חברים בקבוצה אשר רכשו דירה שהקבלן קיבל היתר בנייה לאחר 04.09.97 במתחמים הנ"ל, אינם חבים בתשלום היטל התיעול. ביטול דרישת החיוב והשבת סכום הזיכוי מותנים בהצגה בפועל של הסכם רכישה או נסח רישום מקרקעין המעיד על רכישה של הנכס בכתובת הנכללת ברשימת ההיתרים, כפי שמפורט בסעיף 7.2 להסדר הפשרה.

ג. על-פי עיקרי הסדר הפשרה התעריפים בדרישות התשלום יעודכנו לתעריפים שבחוק העזר הקודם (להלן: **"תעריפים ישנים מוצמדים"**). ולאחר העדכון לתעריפים ישנים מוצמדים תבוצע הפחתה נוספת של 62.5% מן החיוב וסכום הפשרה יעמוד על שיעור של 37.5% מדרישות התשלום, לאחר שאלו עודכנו כאמור לעיל. חבר קבוצה ששילם את החיוב לפי דרישת התשלום, יושב לו הסכום ששולם מעל לסכום הפשרה. חבר קבוצה שטרם שילם את דרישת התשלום ישלם את סכום הפשרה. הכול בהתאם לעקרונות השערוך שפורטו בהסכם הפשרה. כמו כן הוסכם על מסלול אלטרנטיבי לפיו, סכום הפשרה יעמוד על 50% מדרישת התשלום לאחר שזו עודכנה לתעריפים ישנים מוצמדים – מחצית (25%) להשבה/תשלום מידיים ומחצית 25% נותרים (בתוספת הפרשי הצמדה בלבד) להשבה/תשלום לאחר מימוש הנכס.

נקבעו בהסדר גם מנגנוני פיקוח ואכיפה, לרבות הוראות המתייחסות לשיעור התשלום ולסוגיית הפרשי הצמדה וריבית לגבי חבר קבוצה (שלא מסר הודעה על יציאה מהקבוצה) ונמנע מביצוע תשלום במועד הקבוע בהסכם. וכן נקבעו בהסכם הוראות לתשלום ריבית והפרשי הצמדה בהם תחויב הנתבעת באם תאחר בתשלום. בנוסף נקבעו בהסכם סדרי דיווח וחישוב פרטניים, מלווים באישור רואה חשבון וכן לוחות זמנים והסדרים לבחינת הדיווחים והתחשיבים הפרטניים.

ד. הפער בין סכום הפיצוי שהינו הסעד המוצע בהסדר הפשרה, לבין סכום הפיצוי דהיינו, הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לזכות בו אם בית המשפט היה מכריע בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה: **לגבי תתי הקבוצות א' + ב'** – אין פער כלל שכן הסעד המוצע בהסדר הינו מלא הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לזכות בו.

לגבי הקבוצה העיקרית – הסעד של עדכון התעריפים לאותם שהיו בתוקף לפי חוק העזר הקודם התקבל במלואו. הסעד של ביטול דרישות התשלום התקבל בחלקו, בהתאם לשיעור החיוב שנקבע בהסדר הפשרה שכלל הפחתה של 62.5%.

ה. כלל ההסדר פיצוי כספי או אחר – יצוין סכום הפיצוי או מהותו והמפתח לחלוקתו בין חברי הקבוצה; נקבע סכום שונה לתת קבוצה או לחבר קבוצה, יצוין הסכום וההנמקה לכך: ההסדר כולל השבת הסכומים שנגבו ביתר מעל לסכום הפשרה. **לגבי תת קבוצה א'** ההסדר כולל השבה מלאה. הנימוק לכך הינו עקרון ההסתמכות של חברי קבוצה זו שחל במקרה זה. **לגבי תת קבוצה ב'** ההסדר כולל השבה מלאה. הנימוק לכך הוא שבהתאם להחלטת הנתבעת מיום 04.09.97 לגבי **"המתחמים החדשים"** היה עליה לחייב את הקבלנים שבנו את המתחמים החדשים במלוא ההיטל ולפיכך לא היה מקום לחייב את התושבים בתשלום ההיטל.

ו. ההסדר אף התייחס לאופן שבו יאותרו חברי הקבוצה ויינתן להם הסעד על-פי ההסדר. חברי הקבוצה רשומים בפנקסי הנתבעת ואין קושי לברר את זהותם וכתובתם. קושי עלול להתעורר רק כאשר חבר הקבוצה העתיק את מגוריו אל מחוץ לעיר. לפיכך הוסכם כי ייעשה פרסום בשני עיתונים ארציים ובשני המקומונים הנפוצים בעיר וכן באתר האינטרנט של הנתבעת. בנוסף, כל אחד מחברי הקבוצה יקבל מכתב אישי מהנתבעת. במכתב יצוין סכום ההשבה/החיוב. חבר קבוצה הזכאי להשבה יתבקש במכתב לסור למשרדי הנתבעת ולמסור מספר חשבון בנק ו/או כתובת למשלוח המחאה.

מינוי בודק

16. בית המשפט התבקש בבקשה לאישור הסדר הפשרה להימנע ממינוי בודק בהתאם להוראות סעיף 19 לחוק. בסעיף 19 (ב) לחוק נקבע כדלהלן:

"(ב) (1) בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא לאחר שקיבל חוות דעת מאדם שמינה לשם כך, שהוא בעל מומחיות בתחום שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית (בסעיף זה – בודק), אלא אם כן סבר בית המשפט שחוות הדעת אינה נדרשת, מטעמים מיוחדים שיירשמו; שכרו והוצאותיו של בודק, וכן אופן תשלומם, ייקבעו בידי השר.

(2) לא ימונה כבודק אדם שעליו המליץ אחד הצדדים או שהגיש התנגדות להסדר הפשרה לפי סעיף 18(ד) או שיעץ עצה או חיווה

- את דעתו לאחד הצדדים בקשר לסכסוך שבעניינו הוגשה הבקשה לאישור או אושרה התובענה הייצוגית.
- (3) מונה בודק, יעביר לו בית המשפט העתק מהבקשה לאישור הסדר הפשרה על נספחיה וכן מההתנגדויות שהוגשו לפי סעיף 18(ד); לשם מתן חוות דעת לפי סעיף קטן זה, רשאי כל צד להגיש לבודק כל חומר בקשר להסדר הפשרה והבודק רשאי לזמן את הצדדים כדי לשמוע את עמדתם בענין זה וכן להציע שינויים בהסדר הפשרה, הכל כפי שימצא לנכון.
- (4) בחוות דעתו יתייחס הבודק ליתרונות ולחסרונות של הסדר הפשרה מבחינת כלל חברי הקבוצה, בשים לב למכלול הנסיבות, ולכל ענין אחר כפי שיורה בית המשפט.
- (5) הבודק ימציא לבית המשפט את חוות דעתו בתוך 60 ימים מהיום שבו הועבר אליו העתק הבקשה לאישור הסדר הפשרה ובית המשפט ימציא העתק מחוות הדעת לצדדים; הצדדים רשאים להגיש לבית המשפט תגובה בכתב לחוות הדעת בתוך 30 ימים מהיום שבו הומצא להם העתק ממנה."

מהאמור עולה כי אחד הכלים שהחוק נותן בידיו של בית משפט בבואו לבחון אם הסדר פשרה בתובענה ייצוגית הינו הוגן, ראוי וסביר בנסיבות המקרה, הוא מינויו של בודק בעל מומחיות בתחום שבו עוסקת התובענה וקבלת חוות דעתו בנושא. לא זו אף זו, סעיף 19(ב)(1) לחוק קובע כי בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה בתובענה ייצוגית מבלי שקיבל חוות דעת בעניין מאת בודק שמינה, אלא "מטעמים מיוחדים שיירשמו".

17. על תכליתו של התפקיד שייעד החוק לבודק ניתן ללמוד גם מתוך דברי ההסבר לסעיפים 18 ו-19 לחוק:

"מטרת סעיף זה וסעיף 19 היא להסדיר מקרים שבהם מיישבים צדדים את הסכסוך ביניהם בדרך של הסדר פשרה, והסדר זה מחייב את כל חברי הקבוצה. החשש במקרים אלו הוא מפני קנוניה בין התובע המייצג לבין הנתבע, כך שהתובע המייצג יפיק תועלת אישית מן הפשרה על חשבון חברי הקבוצה. למעשה, במצבים שבהם מושג הסדר פשרה, נוצר אצל התובע ניגוד עניינים בין טובתו האישית ובין האינטרסים של הקבוצה, דבר המצדיק פיקוח מוגבר הן על ידי בית המשפט והן על ידי חברי הקבוצה." (ה"ח 234, 26/1/06, 269).

על חשיבות מינוי בודק עמדה גם כבי' השופטת ענת ברון ב- [בש"א \(ת"א\) 8288/06](#) אפרת פלד נ' שטראוס- עלית אחזקות בע"מ (פורסם בנבו):

"נמצאנו למדים כי הבודק אמור לסייע בידי בית המשפט – שבאופן הרגיל נחשף רק לאותו מידע שהצדדים בחרו להציג בפניו - לבצע "פיקוח מוגבר"

על הסדר פשרה, על מנת לוודא כי הסדר זה אינו מיטיב עם התובע על חשבונם של חברי הקבוצה. לצורך מילוי תפקיד זה נקבע בסעיף 19(ב)(3) לחוק כי לבודק סמכות לדרוש ולקבל מהצדדים להסכם כל חומר שנוגע להסדר הפשרה, ואף לזמנם בפניו על מנת להציג להם שאלות רלוונטיות ולקבל את עמדתם בנושא - הכל כפי שימצא לנכון. בעניין אסם ציין בית המשפט (כבוד השופט ד"ר ע' בנימיני) כי תרומתו של הבודק למלאכתו של בית משפט אינה מוגבלת לחישוב הנזק הנטען והפיצוי המוצע לקבוצה, אשר לעיתים מזומנות הם תוצאה של פעולת חישוב פשוטה, אלא כוללת גם אימות של בסיס הנתונים שעליהם נסמך חישוב זה."

18. במקרה דנן סבורני כי לא נדרש מינוי בודק וזאת מהטעמים הבאים:

- א. המחלוקות בין הצדדים הינן בעיקר מחלוקות משפטיות, ואין מדובר במחלוקות עובדתיות מורכבות הדורשות מומחיות מיוחדת;
- ב. לא נדרשות הערכות לסכומי התובענה ו/או ההשבה הואיל והסכומים הללו מבוססים על תעריפים הקבועים בחוק העזר וקובעי המס הרלבנטיים לכל חבר בקבוצה אשר רשומים בספרי הנתבעת וידועים לכל אחד מחברי הקבוצה;
- ג. שיעור ההשבה אשר נקבע בהסדר הפשרה משקף את הסיכויים והסיכונים של כל אחד מהצדדים, כפי שהובהרו בהליך הגישור. בנסיבות אלו, שיקול דעתו של הבודק אינו עדיף על שיקול דעתו של בית המשפט. בחינת סבירותו של הסכם הפשרה והיותו הוגן ומאוזן הינה עניין משפטי, הכרוך בבחינת הסיכונים והסיכויים של התביעה;
- ד. הסדר הפשרה גובש בעזרת המגשר, פרופ' אלון קלמנט, שתחום התמחותו הוא התובענות הייצוגיות;
- ה. התובעים המיצגים ליוו ומלווים את התובענה מראשיתה תוך גילוי מעורבות ובקיאיות רבה, היו שותפים פעילים בתהליך הגישור ותפקדו כמעין וועד פעולה של חברי הקבוצה;
- ו. הסדר הפשרה הובא לדיון ואישור מועצת העיר, נידון ואושר בישיבת המועצה בדיון פתוח.

19. פעמים רבות במקרים דומים לתיק דנן, קבעו בתי המשפט כי אין חובה למנות בודק. כך למשל כאשר הסדר הפשרה היה פרי הליך גישור ונציגים של הצדדים לקחו בו חלק פעיל ומשפיע. בענין דומה בת"מ (ת"א) 101/07 דורון לוי נ' רשות השידור [פורסם בנבו] נקבע:

"לאור העובדה לפיה ההסדר בין הצדדים נערך באמצעות הליך גישור שהתקיים בפני נשיא בית המשפט העליון (בדימוס) כב' השופט מאיר שמגר, לאור מעורבותם ונוכחותם של נציגי ארגון החירשים, נציגי משרד המשפטים, נציגי נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות, נציגי זכיינים נוספים של הרשות השנייה ונציגים נוספים, כמפורט בסעיף 6 להסכם הפשרה, אינני סבורה כי יש מקום למנות בודק בתיק זה." (פורסם בנבו, מיום 04.01.12).

20. גם במקרים בהם הסדר הפשרה פשוט, אינו דורש הבנה בהיבטים כלכליים או מקצועיים ולמעשה משקף את הסיכונים והסיכויים של הצדדים לא מצא בית המשפט לנכון למנות בודק. לעניין זה ראה [ת"צ \(מרכז\) 2764-03-10](#) רונן גמליאל נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו]:

"אישור הסדר הפשרה אינו טעון מינוי בודק כהגדרתו בסעיף 19(ב) בחוק. אין בהסדר הפשרה היבטים טכנולוגיים או כלכליים מיוחדים. מדובר בהסדר שהוראותיו פשוטות וברורות. השאלה העיקרית לעניין בחינת סבירותו היא שאלת הסיכויים והסיכונים בניהול ההליך עד תומו. המשיבה היא משרד ממשלתי המיוצג על ידי פרקליטות המדינה, עובדה התורמת להנחה כי המשיבה תפעל ליישום הסדר הפשרה בדרך היעילה והצודקת ביותר. ההסדר נחתם לאחר חודשים של סריקת מאגרי הנתונים במשרד התחבורה ורשות המיסים ובחינה קפדנית של משמעויותיו: נמצאו כ-350 רכבים להם יש יבוא מסחרי מקביל שסווגו בקבוצת רישוי גבוהה יותר ובעליהם יקבלו החזר בהתאם להסדר, בהתאם לבדיקה פרטנית של הרכבים שאין להם יבוא מקביל, ייקבעו הרכבים המזכים שבעליהם יהיו זכאים להחזר כספי. בנוסף, המשיבה תגיש לבית המשפט דיווח באשר ליישום הסדר הפשרה." (פורסם בנבו, מיום 19.03.12).

21. זאת ועוד, מינוי בודק במקום בו לא נדרש עלול לסרב להאריך שלא לצורך את הדיון בבקשה לאישור הסדר הפשרה עקב הצורך של הבודק ללמוד חומר עובדתי ומשפטי רב, שבית המשפט הצדדים באי כוחם והמגשר כבר למדו ומכירים. כמו כן, מינוי בודק מטיל על הצדדים עלויות נכבדות נוספות, וזאת לאחר שבמקרה דנן, הנתבעת כבר נשאה בשכ"ט המגשר וצפויות עלויות נוספות עקב מינוי ממונה, עו"ד גיא זוהר, הבקיא בדיני היטלי פיתוח, כאמור בסעיף 1.19 להסדר הפשרה וזאת במטרה שיכריע בסכסוכים לגבי זכויותיו של חבר קבוצה מכוח הסדר הפשרה.

אישור הסדר הפשרה

22. הנה כי כן, לאחר שבחנתי את ההתנגדויות ודחיתי אותן ולאחר שבחנתי את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים באמצעות מגשר, סבורני כי ההסדר הוגן ומאוזן. ההסדר לוקח בחשבון את הסיכויים והסיכונים של שני הצדדים, פוטר מתשלום בעלי נכסים המחזיקים ב"אישור העדר חובות" אשר הוצא על ידי הנתבעת מתאריך 01.01.05 ועד יום 01.09.09 (תת-קבוצה א'). וכן מעניק החזר כספי לבעלי נכסים שרכשו נכסים מקבלן בשכונות "רמות מנחם" ו"גרין פארק" (תת-קבוצה ב'). כאמור, חברים בקבוצה אשר רכשו דירה מקבלן שקיבל היתר בנייה לאחר 04.09.97 במתחמים הידועים הנ"ל, אינם חבים בתשלום היטל התייעול, ומי ששילם יזוכה בכפוף להצגת הסכם רכישה או נסח רישום מקרקעין המעיד על רכישה של הנכס בכתובת הנכללת ברשימת ההיתרים.

23. בנוסף, כאמור, לאחר עדכון התעריפים בהתאם לחוק העזר הקודם, תבוצע הפחתה נוספת של 62.5% מהחוב וסכום הפשרה יעמוד על שיעור של 37.5% מדרישות התשלום המעודכנות. קרי, חברי הקבוצה שידרשו לשלם ישלמו הרבה פחות מהסכומים שהם נדרשו לשלם בדרישות התשלום המקוריות. מאידך, גם הנתבעת לא תצא נפסדת לחלוטין שכן חלק נכבד מחברי הקבוצה (מי שלא נכלל בתת קבוצה א' או ב') יאלץ לשלם את ה-37.5% הנותרים.

יובהר כי חבר קבוצה ששילם בהתאם לדרישת התשלום המקורית יושב לו הסכום ששולם מעל לסכום הפשרה. מנגד- חבר קבוצה שלא שילם בהתאם לדרישת התשלום המקורית ישלם לפי הסדר הפשרה בהתאם לתעריפים הישנים כשהם צמודים למדד המחירים לצרכן.

24. יתירה מזאת, יש להוסיף כי אישור ההסדר כרוך ביתרון משמעותי לחברי הקבוצה: קבלת הפיצוי בזמן קצר. ניהול התביעה הייצוגית, היה נמשך שנים, לרבות אפשרות סבירה ביותר להמשך ההליכים הללו גם בבית המשפט העליון. לבסוף, חשוב להדגיש כי בהודעה שפורסמה לצדדים על הגשת הבקשה לאישור הסכם הפשרה הובהרו לחברי הקבוצה התובעת עיקרי הסדר הפשרה, כמו גם זכותם להתנגד להסכם, ואף להודיע על רצונם שלא להימנות עם חברי הקבוצה התובעת. כאמור, רק חבר קבוצה אחד התנגד, ד"ר יואב רוזן והתנגדותו נידונה ונדחתה.

25. לאור האמור לעיל, שוכנעתי כי הסדר הפשרה הינו ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה התובעת, וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה ביותר וההוגנת להכרעה במחלוקות בין הצדדים בנסיבות העניין, (ראה סעיף 19(א) לחוק). ועל כן יש לאשרו.

גמול לתובעים ושכר טרחה לבאי כוחם – דיון והכרעה.

26. בענין הגמול לתובעים הייצוגיים, כמו גם שכ"ט לבאי כוחם, יש להתחשב בשיקולים המפורטים בסעיפים 22 ו-23 לחוק. עם זאת, יש לזכור במקרה דנן כי שכרם של התובעים

ובאי כוחם משולם על-ידי הנתבעת שהינה רשות ציבורית ולא גוף פרטי, מתוך כספי ציבור ולכן יש מקום לבחון בדקדקנות האם יש לאשר את השכר המוצע.

27. כפועל יוצא מחשיבותן הרבה של תובענות ייצוגיות, והאינטרס הציבורי העומד בבסיסן, יש לעודד אנשים מקרב הציבור להגיש תובענות ייצוגיות מוצדקות, שכן הם עושים בכך שירות חשוב לציבור בכללותו.

"אנשים אלו נוטלים סיכון לא קטן בהגשת התובענה, ומשקיעים בכך מאמץ וכסף בשיעור ניכר. כך גם יש להביא בחשבון את העובדה שב"כ התובע הייצוגי, כמו גם התובע הייצוגי עצמו, נוטלים על עצמם את הסיכון של עבודה ללא שכר, שהרי רוב התובענות הייצוגיות נדחות (ראה: ס. דויטש, "עשור לתובענה הייצוגית הצרכנית" – סיכום ביניים ומבט לעתיד", שערי משפט ד(1) התשס"ה 9, בעמ' 36; מ. טלגם, "התובענה הייצוגית - שיקולים בקביעת שכר וגמול", שערי משפט ד(1) התשס"ה, 227, בעמ' 228, 235-236; ס. גולדשטיין, "תביעת ייצוג קבוצתית - מה ועל שום מה?", משפטים ט' (התשל"ט), 416). כמו כן נושא התובע הייצוגי בסיכון תשלום הוצאות משפט בסכום נכבד, לו היתה נדחית התביעה." [תא (ת"א) 1953/04 שכטר אליעזר נ' כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (פורסם בנבו, מיום 15.07.07).

28. מכאן שיש לתמרץ ולתגמל אנשים אלו, באמצעות פסיקת פיצוי משמעותי שיהא מעבר להחזר הוצאותיהם, שכן אחרת איש לא ייטול על עצמו את המטלה הקשה והמסוכנת לנהל תובענה ייצוגית כנגד גוף ציבורי גדול (ראה: ע"א 8430/99 אנליסט נ' ערד, פ"ד נו(2) 247). בפסק דין אנליסט הנ"ל נקבעו אמות המידה הכלליות לקביעת שיעור הפיצוי המגיע לתובע ייצוגי, כמו גם שכר-הטרחה שיש לפסוק לעורכי-דינו, וזאת לאור תכליתה של התובענה הייצוגית להגן על אינטרס היחיד, אשר איננו טורח להגיש תביעה בגין נזק קטן שנגרם לו, ולקדם על ידי כך את האינטרס הציבורי שבאכיפת החוק. מטרת הגמול שנפסק לתובע הייצוגי היא לפצותו על הנטל שלקח על עצמו בשם הקבוצה כולה, והסיכון שנטל על עצמו שמא תביעתו תידחה. לאור חשיבותה של התביעה הייצוגית, מהווה הפיצוי המיוחד מעין "פרס" לתובע, מעל ומעבר לנזק שנגרם לו בפועל, והגמול ניתן על כך שנטל על עצמו תפקיד בעל חשיבות חברתית (סעיפים 13-14 לפסק הדין).

באשר לשיעור הפיצוי שיש לפסוק לתובע הייצוגי, נקבע כדלקמן:

"מהו השיעור הראוי שיש לפסוק כפיצוי מיוחד, לתובע הייצוגי? התשובה לשאלה זו קשורה בתכליות הכלליות והספציפיות עליהן עמדנו. בראש ובראשונה, הפיצוי המיוחד צריך להיפסק באותם המקרים בהם אכן נשא התובע הייצוגי בטרחה מיוחדת או בסיכון, או שאלמלא פיצוי מיוחד זה, לא היתה מוגשת התביעה מלכתחילה, בשל הנזק הספציפי הקטן שנגרם לכל ניזוק. שנית, וכנגזרת מכך, על הפיצוי המיוחד לשקף את עוצמת הסיכון בו נשא ואת הטרחה שנטל על עצמו התובע הייצוגי." הפיצוי צריך להתחשב

בזמן, בטרחה, בשיעור ההוצאות שנשא בהן התובע ובאיכות התרומה של פעולתו לטובת הקבוצה" (ראו: לויט, "תביעה ייצוגית לפי חוק ניירות ערך", הפרקליט מב (תשנ"ו) 465, 481). שלישית, שיעור הפיצוי המיוחד צריך לשקף את ההכרה בחשיבותה של התובענה הייצוגית, הן לשם הגנה על אינטרס הפרט והן במסגרת אינטרס הכלל. אכן, הפיצוי המיוחד לא בא רק על מנת לפצות את התובע הייצוגי על הטרחה שבהגשת התובענה ובהוכחתה, אלא גם לספק תמריץ לתובע הייצוגי להגשים את זכות היחיד ואת אינטרס הכלל...בה בעת, אל לו – לפיצוי מיוחד זה – לעודד תובענות סרק או תובענות בשיעורים מנופחים, כמו גם איומים חסרי יסוד על נתבעים, שהם הסיכונים הטמונים ממילא בתובענות ייצוגיות. על הפיצוי המיוחד לתמרץ תביעות אמת, ולא הליכי נפל...רביעית, באותם המקרים בהם הפיצוי המיוחד מנוכה מן הפיצוי לשאר חברי הקבוצה, יש לוודא ששיעור הפיצוי המיוחד אינו גבוה באופן שעלול לכרסם בפיצוי לשאר חברי הקבוצה כך שמטרת התובענה הייצוגית תסוכל. אכן, יש חשיבות לעידוד תובעים ייצוגיים מטעמים של אינטרס הכלל והשמירה על הוראת החוק שבגדרה מצויה התובענה הייצוגית. בה בעת, אין לקפח את חברי הקבוצה (אינטרס הפרט) בגין השמירה על אינטרס הכלל. יש לוודא, על כן, כי האינטרס של שאר חברי הקבוצה בקבלת פיצוי הולם בגין חלקם היחסי, לא יפגע יתר על המידה. המדובר, על כן, בשמירה על יחס סביר בין הפיצוי שיפסק לתובע הייצוגי ובין התועלת של שאר חברי הקבוצה (לויט, הנ"ל, שם). חמישית, יש לבחון את שיעור הפיצוי ביחס לחלקו של התובע הייצוגי. אכן, ככל שחלקו של התובע הייצוגי בסך הסכום שנפסק קטן יותר, נראה ראוי הוא כי יזכה לפיצוי מיוחד בשיעור המשקף את הצורך בתמריץ התובע הייצוגי על הנטל והסיכון שלקח על עצמו, ויהווה תמריץ לתובעים ייצוגיים לאכוף את הדין על הנתבעים, הגם שהנזק שנגרם להם עצמם, אינו גדול דיו. מאידך, ככל שחלקו של התובע הייצוגי בסך הפיצוי הוא משמעותי יותר, אם באופן יחסי ואם באופן מוחלט, יקטן הצורך בפסיקת פיצוי מיוחד, שכן די יהא בתמריץ הקיים ממילא לתובע הייצוגי, לעמוד על נזקיו (השוו: ת.א. 417/94 (מחוזי ת"א) דיצר נ' טיבון ויל אחזקות בע"מ (לא פורסם) [פורסם בנבו]).".

29. אשר לשכר הטרחה אותו יש לפסוק לעורכי דינו של התובע הייצוגי, נקבע בפסק-הדין הנ"ל כי המטרה היא "לפצות את עורך הדין על ההוצאות שנגרמו לו בהליך ההליך, עבור הקבוצה כולה או בשמה", וכי אותם טעמים העומדים ביסוד הצורך לעודד תובעים ייצוגיים ותובענות ייצוגיות – מצדיקים פסיקת שכר טרחה בסכום שיישקף את הוצאות המשפט ושכר טרחת עורך הדין בפועל. עם זאת, אין לפסוק שכר טרחה בשיעור שיהווה תמריץ להגשת הליכי סרק, או שיגרום לנטל מוגזם על כתפי הקבוצה המממנת את שכר הטרחה

(סעיף 20 שם). למותר לציין, כי בעניין אנליסט הנ"ל, שכר הטרחה שנפסק לב"כ התובעת הייצוגית היה בשיעור של 9% משווי הסכם הפשרה, והגיע לסך של למעלה מ- 350,000 ₪.

30. **בחוק תובענות ייצוגיות** נקבעו אמות המידה לפסיקת גמול לתובע המייצג, וכן שכר-טרחה לבא-כוחו, כדלקמן:

"גמול לתובע מייצג

22. (א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר פשרה, יורה על תשלום גמול לתובע המייצג, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.

(ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;
- (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

(ג) "...".

"שכר טרחה של בא כוח מייצג

23. (א) בית המשפט יקבע את שכר הטרחה של בא הכוח המייצג בעד הטיפול בתובענה הייצוגית, לרבות בבקשה לאישור; בא הכוח המייצג לא יקבל שכר טרחה בסכום העולה על הסכום שקבע בית המשפט כאמור.

(ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה

- הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם
כך;
(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה
הייצוגית;
(4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
(5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור
לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה
הייצוגית.

(ג) ... "

31. לעניין שכר טרחת עו"ד וגמול לתובעים, הסכימו הצדדים (סעיף 9 להסכם הפרשה) כדלקמן:

"9. שכר טרחת עו"ד גמול לתובעים

- 9.1. הצדדים ממליצים בפני בית המשפט הנכבד כי גמול התובעים המיצגים בגין הגשת התביעה ובגין הפיקוח על ביצוע הסדר הפרשה ייקבע על ידי בית המשפט ושולם ע"י העירייה.
9.2. כמו כן ממליצים הצדדים בפני בית המשפט הנכבד כי שכר טרחת ב"כ הקבוצה ישולם על ידי העירייה ויעמוד על שיעור באחוזים שיקבע על ידי בית המשפט, ואשר יחושב מתוך הסכום שהופחת מדרישות התשלום מכוח הסכם זה בתוספת מס ערך מוסף.
הסכום שהופחת פירושו הפרש בין סך דרישות התשלום, כערכם המשוער ביום סוף שלב 1, לבין סך כל סכומי הפרשה ע"פ הסכם זה."

32. ב"כ התובעים הייצוגיים הודיעו לבית המשפט כי הצדדים לא הגיעו לידי הסכמה על שיעור שכר הטרחה וגמול לתובעים הייצוגיים, ואולם הסכימו כי שכר הטרחה ייקבע באחוזים שיחושבו כאמור מתוך "הסכום שהופחת מדרישות התשלום" ואילו גמול התובעים הייצוגיים יהיה בסכום מוחלט. לפיכך עתרו לקבוע כי שכר טרחת ב"כ הקבוצה יהיה בשיעור של 12% מסכום החיסכון ובתוספת סכום המע"מ, וכי גמול התובעים הייצוגיים יהיה בסך של 1 מיליון ₪.

33. על מנת להצדיק את דרישתם הכספית כפי שפורטה לעיל, טענו כי ישנה חשיבות רבה להגשת התובענה הייצוגית דנן. תובענה זו חסכה התדיינות בסכסוכים פרטניים רבים שהיו מתעוררים אלמלא הוגשה, ומימשה באופן היעיל ביותר את זכותם של כ- 10,000 בתי אב החברים בקבוצה. בנוסף, התובענה הביאה לחסכון אדיר בתשלום של היטל תיעול לתושבי

- העיר, והגשימה אינטרסים חשובים של חברי הקבוצה באופן אופטימאלי תוך איזון בינם לבין האינטרס של הציבור בכללותו.
34. עוד לטענתם, התביעה באה להגשים את האינטרס של שלטון החוק. כאשר כבר בכתב התביעה נטען כי התעריפים שנקבו בדרישות התשלום אינם התעריפים החוקיים וכי בהוראות חוק העזר צויין כי התעריפים הנכונים הם התעריפים שנקבעו בחוק העזר הקודם, שהם תעריפים נמוכים יותר (בהסדר הפשרה כונו תעריפים אלו **"תעריפים ישנים מוצמדים"**). טענה זו התקבלה במלואה במסגרת הסדר הפשרה ונקבע כי סכומי הפשרה יחושבו בהתאם לתעריפים הישנים (ראה סעיף 3.3 להסדר הפשרה). המשמעות הכספית של טענה זו הינה כ- 15,000,000 ₪.
35. ב"כ התובעים הייצוגיים הדגישו כי עד להגשת התובענה בתיק זה לא הייתה הנתבעת מוכנה להודות בקיומו של אינטרס ההסתמכות והוודאות במלואו של התושבים הוותיקים [תושבי העיר אשר אוחזים "אישור העדר חובות" ("אישור לטאבו")] וכן של התושבים במתחמים עליהם חלה החלטת הנתבעת מיום 09.04.1997 לגבי **"המתחמים החדשים"**. והתבצרה בעמדתה כי זכותה לגבות את ההיטל. רק אישור התובענה כייצוגית הביא למהפך בגישת הנתבעת אשר בסופו של תהליך הביא לשכלולו של הסדר הפשרה.
36. ב"כ התובעים הייצוגיים התייחסו בהרחבה גם להיקף ההשקעה שלהם בניהול ההליך וכן למידת הסיכון שנטלו בעת הגשת התובענה. לדבריהם, התובענה בתיק זה הייתה תובענה חלוצית בתחום של השבת אגרות והיטלי פיתוח שנגבו ביתר. וכתובענה חלוצית הגשתה הייתה כרוכה באי-וודאות. כמו כן התובענה הייתה כרוכה בהשקעה מרובה של אלפי שעות עבודה. אשר על כן, עתרו לפסוק שכ"ט שיהלום את היקף ההשקעה המיוחד בתיק זה.
37. לעניין הגמול לתובעים הייצוגיים, ב"כ התובעים הבהירו כי אין בין התובעים הייצוגיים הסדר בעניין חלוקת שכר טרחתם. ובית המשפט התבקש לקבוע הן את גובה גמול התובעים והן את אופן חלוקתו בין התובעים. כאמור, הסכום המבוקש על-ידי התובעים הייצוגיים הינו מיליון ₪, שיחולק ביניהם בהתאם להחלטת בית המשפט.
38. מנגד טענו ב"כ הנתבעת כי אין לאשר את הסכומים ו/או האחוזים שדרשו ב"כ התובעים המייצגים כשכר טרחה וגמול לתובעים המייצגים. לטענתם, בניגוד לסעד שהתבקש בכתב התביעה **"השבה בסך של 10,000,000 ש"ח"**. מעלים התובעים ובאי כוחם, לאחר שהושג הסדר הפשרה, טענות חדשות שלא נטענו קודם לכן. התובעים כלל לא ביקשו בכתב תביעתם סעד בייחס לכלל הכספים שלא שולמו על ידי תושבי העיר אלא ביקשו השבת 10,000,000 ₪ שנגבו, לטענתם, שלא כדין מבעלי הנכסים בעיר.
39. ב"כ הנתבעת טענו כי בעקבות הסדר הפשרה תשיב הנתבעת סך של כ-6 מיליון ₪ (יוער כי בתגובת הנתבעת מתאריך 15.10.12 צויין כי סכום ההשבה הוא 8,801,537 ₪) לבעלי נכסים

- בעיר. לפיכך, ובהתאם לסעד שביקשו, יש לחשב את שיעור שכר הטרחה והגמול מתוך סכום זה, הסכום שיוחזר בפועל לבעלי הנכסים.
- 40.** עוד טענו ב"כ הנתבעת כי על סכומי שכר טרחת עו"ד והגמול להיות סבירים, הגיוניים ולעמוד ביחס ישר למידת ההשקעה, להוצאות ולסיכון שלקחו על עצמם התובעים ובאי כוחם. סכומי שכר הטרחה והגמול המיוחד שדורשים התובעים ובאי כוחם, אינם סבירים והם מופרזים ביחס למידת ההשקעה שהשקיעו בהגשת התובענה הייצוגית. על ההפרזה הקיצונית בדרישת התובעים הייצוגיים ניתן ללמוד לטענת ב"כ הנתבעת, מתצהירו של התובע מס' 1, שבו טען, בין היתר, כי השקיע 2,700 שעות עבודה בהליך (סעיף 8 לתצהירו).
- 41.** ב"כ הנתבעת טענו כי במסגרת פסיקת ההוצאות והגמול יש לקחת בחשבון כי מיד לאחר אישור הבקשה להכרה בתובענה כבתובענה ייצוגית פנו הצדדים בהמלצת בית המשפט להליך גישור. הליך הגישור כאמור הצליח ובעקבותיו הושג הסדר פשרה. בבית המשפט לא התקיימו הליכים נוספים והתובענה הייצוגית כלל לא נדונה. בכך נחסכה מהצדדים עבודה והשקעה רבה בקיום הליכים אלה.
- 42.** עוד טענו ב"כ הנתבעת כי דרישת התובעים ובאי כוחם לתשלום גמול ושכר טרחה אינה עולה בקנה אחד עם גובה הפיצוי אשר פסקו בתי המשפט בהליכים דומים בעבר וכי דרישתם של התובעים ובאי כוחם גבוהה באופן ניכר משכר הטרחה שנפסק על ידי בתי המשפט במקרים דומים.
- 43.** לאור כל האמור לעיל עתרו ב"כ הנתבעת לפסוק לשלושת התובעים הייצוגיים במשותף, לכל היותר, סך של 3% מתוך הסכום אשר תשיב הנתבעת לחברי הקבוצה. ולבאי כח התובעים יש לפסוק, לכל היותר, שכר טרחה בשיעור של 9% מתוך הסכום אשר הנתבעת תשיב לחברי הקבוצה.
- 44.** בחנתי את הצעת ב"כ התובעים לעניין הגמול לתובעים ולבאי כוחם, וסבורני כי הצעה זו הינה גבוהה מדי, בלתי סבירה, ויש לצמצמה, כאשר הטעם העיקרי לכך נעוץ בין היתר בעובדה כי פסיקת הוצאות בסכומים שמבקשים התובעים ובאי כוחם תפגע באופן קשה בקופת הנתבעת ובכספי הציבור וכתוצאה מכך יפגעו היקף העבודות אשר הנתבעת תוכל לבצע לרווחת תושביה בתחום התיעול. בהתאם להסדר הפשרה הכספים אשר ישולמו כגמול לתובעים הייצוגיים יבואו מתוך הכספים אשר ישולמו על ידי בעלי הנכסים בעיר בגין היטל התיעול. כל סכום שיופחת מסכומים אלה וישולם כשכר טרחה וגמול מיוחד יפגע בהיקף עבודות התיעול שהנתבעת תוכל לבצע, עבור כלל תושבי העיר, לרבות חברי הקבוצה המיוצגת. זאת ועוד, חשבונות היטל התיעול בשיעור 80% שנשלחו לחברי הקבוצה הם תיאורטיים בלבד מאחר והדרישה לתשלום היתה של 40% מסכום ההיטל ולא ננקב תאריך כלשהו לתשלום ה-40% הנותרים. כך שחיוב זה טרם בא לעולם.

יוער, כי גם בשנת 1989 כאשר נשלחו לתובעים החשבונות בשיעור 20% מסכום היטל התיעול הכולל, יתרת החיוב בסך 80% טרם התגבשה, טרם באה לעולם. והתובעים לא נדרשו לשלם ולו חלק ממנה אלא לאחר כ-20 שנה.

45. כאמור, סכומי שכר הטרחה והגמול המיוחד שדורשים התובעים ובאי כוחם גבוהים באופן ניכר משכר הטרחה והגמול המיוחד שנפסקו במקרים דומים בתובענות ייצוגיות על ידי בתי המשפט. בעניין **אנליסט הנ"ל** פסק בית המשפט העליון שכר טרחה של 9% משווי הסדר הפשרה (סך של כ-350,000 ₪). גם ב-**ת.א. 1953/04 שכטר אליעזר נגד כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ**, [פורסם בנבו]. דן בית המשפט באישור הסדר פשרה במסגרתו הושבו לחברי הקבוצה על ידי בנק כרמל אגוד סך של כ-3 מיליון ₪. בית המשפט קבע שם, כי התובעים יהיו זכאים לסך של 5% מסכומי ההחזר (150,000 ₪) וכי באי כח התובעים 10% מסך ההחזר (300,000 ₪).

46. אכן יש לעודד ולתמרץ אנשים מן הציבור ועורכי דין להגיש תובענות ייצוגיות, על מנת למנוע מעיריות להתעשר על חשבון הציבור ולגבות היטלים שלא כדין. ויש להתחשב בסיכון שנטלו על עצמם התובעים הייצוגיים ובאי כוחם, ובתועלת שהביאו לחברי הקבוצה התובעת. אולם סכומים אלה אינם אמורים להעשיר אותם באופן שאיננו עומד ביחס ישר לסיכונים שנטלו ולעבודה שהשקיעו. כאמור, שיקול זה הופך להיות מכריע כאשר הגמול והשכר משולמים מכספי ציבור ויהיה בהם כדי לגרום לפגיעה בפיתוח תשתיות העיר.

47. ב"כ הנתבעת הגישו שלושה תחשיבים, כאשר **התחשיב הראשון** תומך בעמדתם, לפיה שיעור הסכומים אשר יהיה על העיריה להשיב לבעלי נכסים בעיר בהתאם להסדר הפשרה (8,801,537 ₪). בהתאם לתחשיב זה שיעור שכר הטרחה לו זכאים ב"כ התובעים הייצוגיים בהתאם לעמדת הנתבעת הוא סך של 792,138 ₪ (9% מסכום ההפרשים שתשיב הנתבעת לקבוצה).

תחשיב מספר 2, תומך בעמדת התובעים המייצגים. לפי חישוב זה, יש לחשב את שיעור ההפרש שבין גביית 80% מהיטל התיעול, לבין שיעור הגבייה בהתאם להסדר הפשרה, דהיינו סך של 43,644,003 ש"ח. באי כח התובעים הייצוגיים דורשים לקבל שכר טרחה בשיעור של 12% מההפרש שבין שני הסכומים, שמסתכם בסך של 5,237,280 ₪.

תחשיב מספר 3 הינו חישוב של שיעור ההפרש שבין גובה דרישות התשלום שנשלחו ביולי 2009 לחברי הקבוצה (40% מהיטל התיעול) לבין שיעור ההיטל בהתאם להסדר הפשרה. הפרש זה מסתכם בסך של 13,253,385 ₪. 12% מהפרש זה, כנדרש על ידי באי כח התובעים הייצוגיים מסתכם בסך של 1,590,406 ₪. ו-9% מסך ההפרש בתחשיב זה מסתכם בסך של 1,192,804 ₪.

48. בחנתי את הסדר הפשרה, את טיעוני הצדדים והתצהירים שהוגשו לעניין גמול לתובעים הייצוגיים ושכר טרחה לבאי כוחם, ומצאתי כי התחשיב אשר עולה בקנה אחד עם האמור בסעיף 9.2 להסדר הפשרה הנ"ל הינו תחשיב מספר 3, לפיו יש לחשב את ההפרש בין גובה דרישות התשלום של הנתבעת שהיו 40% מההיטל, לבין שיעור הגבייה שנקבע בהסדר הפשרה 37.5%. ואנמק: התובענה הייצוגית הוגשה בעקבות דרישות התשלום שנשלחו על ידי הנתבעת לתושבים בקיץ 2009, לפיהן נדרשו הללו לשלם 40% נוספים מהיטל התיעול. הסעד אותו ביקשו התובעים הייצוגיים, השבה בסך 10,000,000 מיליון ₪ התייחס לדרישות תשלום אלה. סעדי התובענה הייצוגית לא התייחסו ל-40% הנותרים של היטל התיעול שלגביהם טרם נשלחו דרישות תשלום ולא היה ידוע מתי ישלחו. לפיכך לא ניתן כעת להוסיף טענות וסעדים חדשים ולבקש כי שכר הטרחה יתייחס ל-80% מהיטל התיעול.

49. זאת ועוד, ב"תשובה לתגובת העירייה בעניין שכ"ט וגמול תובעים ייצוגיים", מיום 09.09.12 בסעיף 2.4 נאמר כי "לא כל חברי הקבוצה שילמו 40% בלבד (דרישות התשלום המיידיות התייחסו ל-40% מגובה ההיטל-מ.ס.) וחלק בלתי מבוטל שלם 80%". הנה כי כן, גם לשיטת התובעים הייצוגיים לא כל חברי הקבוצה שילמו 80% מסכום ההיטל אלא רק "חלק בלתי מבוטל", כך בלשונם, כאשר לא הוכח כלל ובכמה חברי קבוצה מדובר ולא ניתן על סמך אמירה זו לקבוע כי כל הקבוצה שילמה 80% מההיטל, או כי נדרשה לשלם סכום זה.

סוף דבר

50. מהטעמים שפורטו לעיל אני מאשרת את הסדר הפשרה, ונותנת לו תוקף של פסק-דין.

באשר לגמול לתובעים, הוא יעמוד על שיעור של 5% מסכומי החוזר (דהיינו- משיעור ההפרש שבין גובה דרישות התשלום בשיעור 40% מסכומי ההיטל, שנשלחו לתובעים לבין שיעור הגבייה בהתאם להסדר הפשרה).

שכר הטרחה לב"כ התובעים יעמוד על שיעור של 9% מסכומי החוזר. סכומי החוזר לחברי הקבוצה על-פי תחשיב מספר 3 של הנתבעת, שאומץ על ידי כמפורט לעיל, עומדים על שיעור של כ-13,253,385 ₪, מכאן שהגמול לתובעים יהיה בשיעור מוערך של 663,000 ₪. סכום זה יחולק בחלקים שווים בין התובעים הייצוגיים. שכ"ט לבאי כוח התובעים יהיה בשיעור מוערך של 1,192,000 ₪ (לסכום זה יתווסף מע"מ כמפורט בהסדר הפשרה).

בהתחשב בכל השיקולים שפורטו לעיל, הסכומים הללו הינם סבירים והוגנים.

אני פוסקת שכ"ט הממונה (כמפורט בסעיף 31 להסדר הפשרה) בסך 500 ₪ (כולל מע"מ) לכל פניה של חבר קבוצה.

51. על הצדדים לפרסם מודעה כקבוע בסעיף 25(4) לחוק, בעיתונים היומיים "מעריב" ו-"ידיעות אחרונות", בהתאם לנוסח שיובא לאישורי בטרם פרסומו בתוך 14 יום.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים, וכן למנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס, כאמור בסעיף 19(ה) לחוק.

ניתן היום, טו'ט"ו תמוז תשע"ג, 23 יוני 2013, בהעדר הצדדים.

מרים סוקולוב 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)